

OPETUSHALLITUS

KANSAINVÄLISTYMISTÄ YYTERISSÄ 25-26.8.2011

Kansainvälistymisen strategiat hallinnossa

Paula Mattila Opetushallitus

Strategiasta sanottua

- Wikipedia: Strategia tarkoittaa suunnitelmaa, jolla pyritään **saavuttamaan tavoiteltu päämäärä**...osataan ... pohtia yksinkertaisia kysymyksiä: toimiiko yrityksemme yhdellä vai usealla toimialalla ja haluammeko toimia vain Suomessa ja myös muualla? Strategia voi sitten ohjeistaa: tuonne päin menette!
- Nykyhetkessä tehtävät päätökset, joilla pyritään turvaamaan tulevaisuuden menestyminen. (K Juuti)
- Strateginen suunnittelu määrittää, mihin organisaatio on menossa seuraavien vuosien kuluessa, kuinka organisaatio pääsee päämääräänsä ja **kuinka se tietää, onko päämäärä saavutettu vai ei** (Ayelet Baronin 2004)

ENSIMMÄINEN OSA.

*Mikä (kuka) määrittää koulun tason
kansainvälisyyden?*

Mihin koulujen kansainvälisyydessä pitäisi pyrkiä Hallinnon näkökulma

Yleissivistävää koulutusta koskevassa lainsäädännössä
esim. perusopetusasetus 2§: Oppilaita kasvatetaan
vastuullisuuteen ja yhteistyöhön sekä toimintaan, joka pyrkii
ihmisryhmien, kansojen ja kulttuurien väliseen
suvaitsevaisuuteen ja luottamukseen;

sekä

valtakunnallisissa **opetussuunnitelmien perusteissa** ja
paikallisissa opetussuunnitelmissa kansainvälisyyttä
käsitellään sekä

1. arvopohjassa että
2. aihekokonaisuuksien ja
3. oppiaineiden kuvauksissa.

OPETUSHALLITUS

Kansainväliseen osaamiseen liittyviä tavoitteita opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

taito ja rohkeus toimia nykyistä oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta

talouden globalisaatioon perehtyminen

maapallon luonnonresurssien rajallisuuden ymmärtäminen sekä kestävä elämäntapa

muiden kulttuurien tuntemus, kulttuurien välinen toimintataito ja kielitaito

oman kulttuuriperinnön tuntemus, kulttuuri-identiteetin rakentaminen ja monikulttuurisuus

ihmisoikeuksien tuntemus sekä suvaitsevaisuus ja aktiivinen kansalaisuus

Millaista kansainvälisyyttä ops-perusteissa tavoitellaan

Kansainvälisyys opseissa on oppilaan oman suomalaisen, monikulttuuristuvan identiteetin tukemista sekä pohjoismaisen ja eurooppalaisen identiteetin ja kulttuurin tuntemista;

Kulttuurienvälisen toimintakyvyn muodostuminen on jo perusasteen tavoite kielissä

Lukiossa kielissä otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus.

- mutta toimivatko kielet yhdessä

Mistä tämä on? Oppilas oppii tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, ja oppii suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin

= Perusopetuksen maantiedosta

Mistä tämä on? Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä.

Lukion historiasta

Toimivatko ”kulttuuriaineet” yhdessä

OPETUSHALLITUS

Opetussuunnitelmien perusteet

velvoittavat kouluja rakentamaan
kansainvälisyyttään niin, että se on
yhdenvertaisesti
kaikkien oppijoiden hyödynnettävissä.

Perusopetuslaki 2§: Opetuksen tavoitteena on lisäksi turvata riittävä
yhdenvertaisuus koulutuksessa koko maan alueella

Perusopetuslaki 31§ ja lukiolaki 28§: Opetuksen maksuttomuus

Perusopetuksen järjestäjille
ja peruskouluille

DNO	1/011/2004
MÄÄRÄYS	Velvoittavana noudatettava
PÄIVÄMÄÄRÄ	16.1.2004
Voimassaoloaika	16.1.2004 alkaen toistaiseksi
Säännökset joihin toimivalta määräyksen antamisesta perustuu	PL 14 §
Kumoaa määräykset	1/011/1994 26/011/1997 4/011/1999 63/011/2002

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2004 **Oppivelvollisille tarkoitetun perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet**

Opetushallituksen johtokunta on hyväksynyt Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 noudatettaviksi 16.1.2004 alkaen toistaiseksi. Perusteet on valmisteltu perusopetuslain 14 §:n mukaisesti.

Opetuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä perusteissa on määrätty. Opetussuunnitelman tulee täsmentää ja täydentää perusteissa olevia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

OPETUSHALLITUS

kesu!

Opetusministeriö

Undervisningsministeriet

Koulutus

Koulutus ja tutkimus 2007–2012

Kehittämissuunnitelmassa asetettujen vuoden 2012 koulutustarjonnan tavoitteiden väliarviointi

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:34

3.7 Kansainvälistyminen

Koulutusjärjestelmän kansainvälistäminen ja kansainvälinen tutkimusyhteistyö ovat keskeisiä menestymisen edellytyksiä globaalissa kilpailussa.

Korkea laatu lisää suomalaisen koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistä vetovoimaa. Esimerkiksi Suomen menestys OECD:n Pisa tutkimusohjelmassa on herättänyt laajaa kansainvälistä kiinnostusta maan koulutusjärjestelmää kohtaan. Toisaalta kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälistyminen ovat edellytyksiä laadun parantumiselle ja innovaatiopohjan vahvistumiselle. Kansainvälistyminen luo myös pohjaa työperäiselle maahanmuutolle.

EU:n Elinikäisen oppimisen ohjelma ja Lissabonin strategia muodostavat tärkeän viitekehksen koulutuksen kansainväliselle yhteistyölle.

Kansainvälisen yhteistyön kohteiden ja alueiden valinta perustuu kansallisiin prioriteetteihin, ennakointiin ja toimijoiden omiin painotuksiin.

Yleissivistävä koulutus

Tavoitteena on lisätä koulujen ja oppilaitosten välistä yhteistyötä ja liikkuvuutta sekä parantaa koulutuksen laatua. Kansainvälisen osaamisen perustekijä on hyvä ja monipuolinen kielitaito, jonka perusta luodaan perusopetuksessa.

Eurooppalaisiin kouluopetuksen yhteistyöhankkeisiin Comenius-ohjelman kautta osallistuvien koulujen ja oppilaitosten määrää nostetaan 500 hankkeeseen. Comenius-ohjelmaan sisältyvien kielihankkeiden osuus pyritään kasvattamaan 25 % ohjelman kansallisesta budjetista. Suomeen saatavien Comenius apulaisopettajien määrää pyritään lisäämään. Keskitetyissä toiminnoissa tavoitteena on suomalaisten osallistujien määrän nostaminen

Selvitetään koulujen ja oppilaitosten kielivalikoimaa ja kieliopintojen jatkumon toteutumista. Edistetään koulujen kielikylytoimintaa.

Suunnataan toimenpiteitä koulujen kieliohjelmien monipuolistamiseksi ja kieltenopetuksen laadun kehittämiseksi.

Lisätään harvinaisen vieraan kielen opetuksen kiinnostavuutta koulun kerhotoiminnan kautta sekä kehittämällä koulujen, kulttuurikeskusten ja järjestöjen välistä yhteistyötä. Kielikasvatus integroidaan soveltuvin osin toiminnan sisältöihin varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja alkuopetuksessa.

Hyödynnetään pohjoismaista lukioyhteistyösopimusta aikaisempaa laajemmin.

KESUn 2007-2012 kohta (s. 31): KANSAINVÄLISTYMISESTÄ SANOTTIIN, ETTÄ

Yleissivistävä koulutus:

Tavoitteena on lisätä koulujen ja oppilaitosten välistä yhteistyötä ja liikkuvuutta sekä parantaa koulutuksen laatua.

Kansainvälisen osaamisen perustekijä on hyvä ja monipuolinen kielitaito, jonka perusta luodaan perusopetuksessa.

Sic: KESUssa **kansainvälistyminen ja kielitaito ovat samaa asiaa**

ja **kv-toiminta on työtä laadun hyväksi**
ja **laatua syntyy koulujen yhteistyössä**

OPETUSHALLITUS

KESU VAIKUTTAA KV-RESURSTOINTIIN. SEN MUKAAN KOHDENNETAAN

- kv-valtionavustuksia
- Comenius-kansallisia tukia
- Nordplus-kansallista tukea

OPETUSHALLITUS

Kv-valtionavustusten myötä OPH tukee koulutuksen kehittämistä

- hakukriteerit (KESU erityisesti)
- raportointi
- suomalaisten koulujen verkostojen suosiminen
- koordinointi!

Koulutuksen järjestäjän ja koulun kv-strategia

...rakentuu sen raameihin, mitä laissa ja opetussuunnitelman perusteissa on säädetty
=vapausasteet!?!

Paikallisuus – yhtäältä tarpeet kehittää kv-osaamista ja toisaalta toimijat ml. oppilaat ja heidän vanhempansa, resurssit, verkostot,

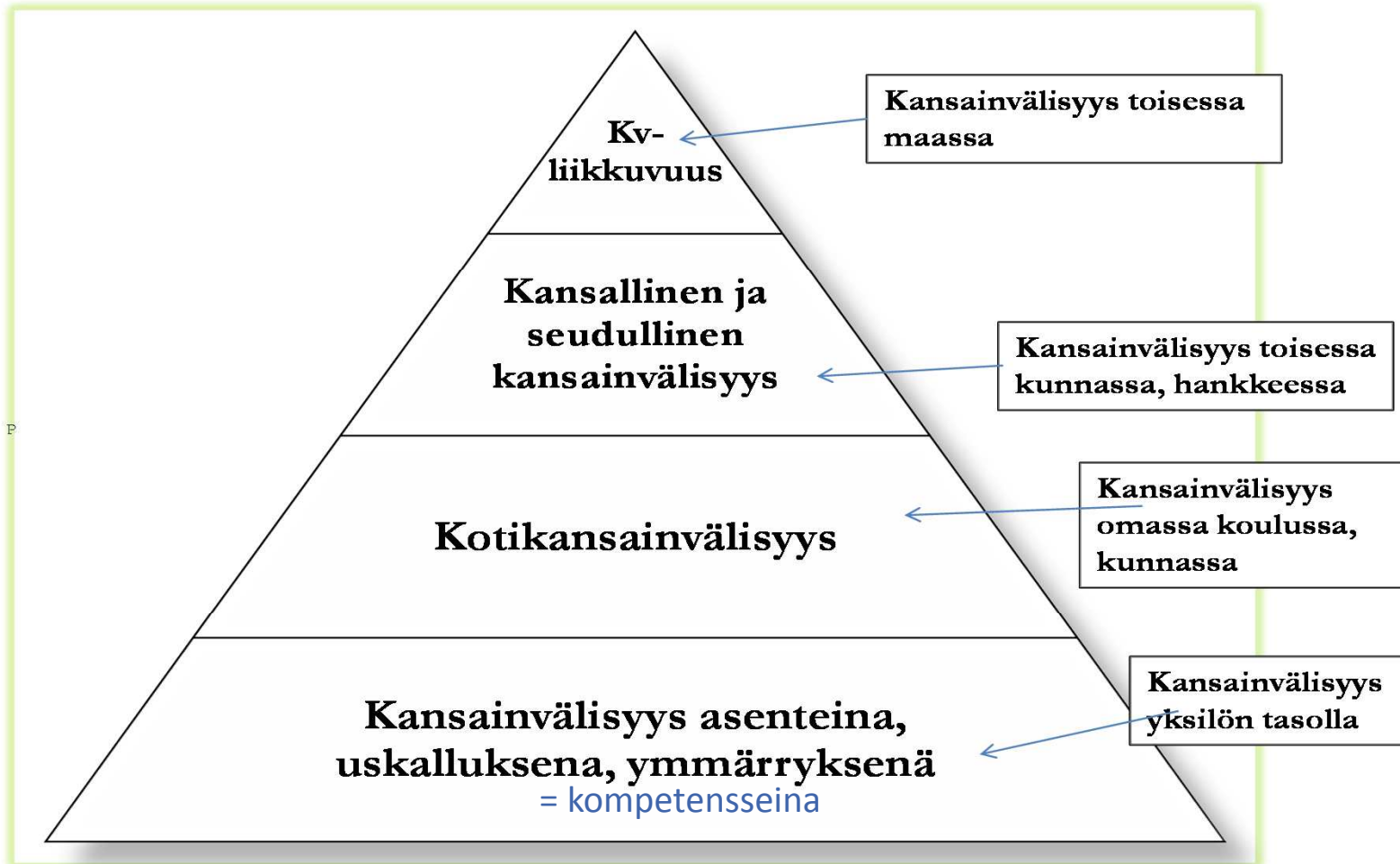

**Toinen osa.
Koulujen kansainvälisyyden
tasot / tyypit ?**

Koulujen kansainvälisyyden toimintamuodot voidaan esittää kolmiona, jossa tasojen koko voidaan rinnastaa toimintaan osallistuvien määrään: *Yhdenvertaisuuden vaade ja monimuotoisuuden haaste.*

Resurssien tarve = kolmio nurinpäin?

OPETUSHALLITUS

Peliin on puuttunut myös ymmärrys kv-matkustamisen hiilijalanjäljistä!

Osaamisen ja sivistyksen parhaaksi

1. Asenteiden kansainvälisyys koskee kaikkia

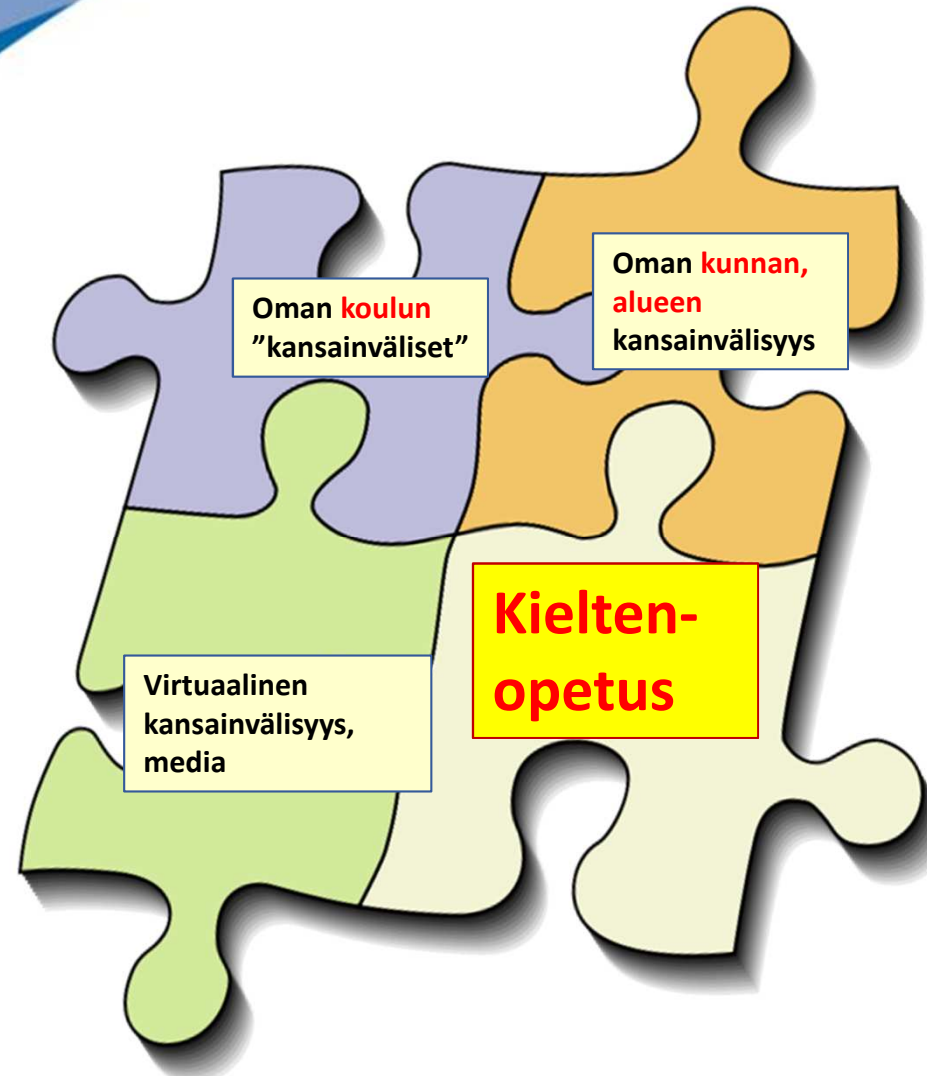
Tästä opetussuunnitelmien perusteissa lähdetään:
luodaan arvopohjaa, toista ihmistä arvostavaa,
erilaisuudesta rikastuvaa asenneilmapiiriä

- Kulttuurisen aineksen oivaltaminen kaikessa koulun(kin) piiriin liittyvässä
- Ihmisen identiteettien moninaisuuden ja vaihtuvuuden ymmärtäminen
- Kompetenssinäkökulma opetuksessa
- Työkaluja: globaalikasvatus, kielikasvatus

Kotikansainvälisyys - muutamia esimerkkejä

*Englanniksi IaH eli
Internationalisation
at Home

Paula Mattila KL

OPETUSHALLITUS

Kansallinen kansainvälistyminen oman ja kansallisen kehittämisen tukena

Tämä merkitsee että kansainvälisen osaamisen parhaita malleja tutkitaan - Suomessa.

Kansallinen kansainvälistyminen arvioi ja pyrkii omaksumaan ja levittämään parhaita rinnakkaisohjelmia syntyneitä innovaatioita

Kohteena voi myös olla kansainvälinen erityisosaaminen Suomessa kuten kielikoulut, korkeakoulut, erilaiset tutkimuslaitokset, yritykset...

Matka Suomessa voi olla kansainvälinen ja siinä voi ylittyä moni [kulttuurinen] raja

OPETUSHALLITUS

Aineksia kv-strategian tekoon (PMn lis.selvityksen pohjalta)

**KOULUN
OMAT
AUKTORI-
TEETIT**

**TYÖELÄMÄN
MUUTOS**

**MARKKINA-
VOIMAT**

KV

*“Muut tekijät”
(vahvat kollegat,
kielitaidon puute,
sattuma...)*

*Kestävä kehitys
(yksilö, yhteisöt)*

OPETUSHALLITUS

Mitkä tekijät koulussasi vaikuttavat kv-strategian laatimiseen?

**Meidän koulun
KV**

LASTEN JA NUORTEN ÄÄNI!?

**Miten oppilaat itse kansainvälistyisivät, jos saisivat valita tavan ja paikan?
Otammeko heidät mukaan suunnitteluun?**

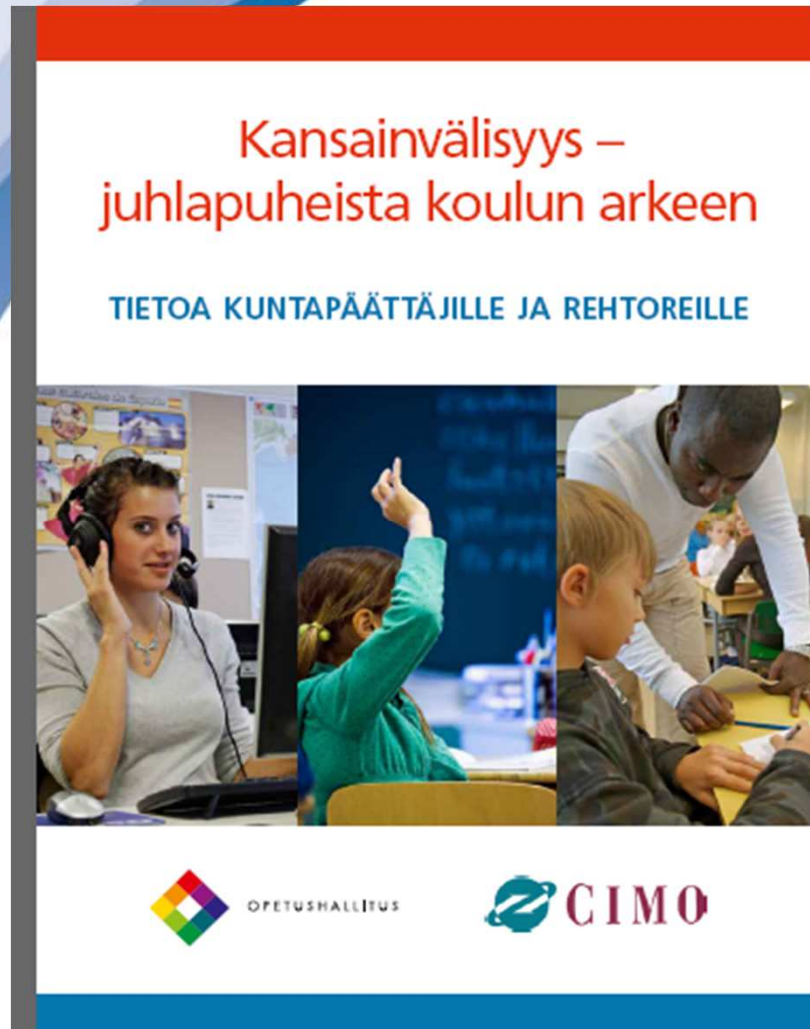

*3. osa: OPH ja CIMO.
Kansainvälistymisen kumppanit
strategiatyön tukena*

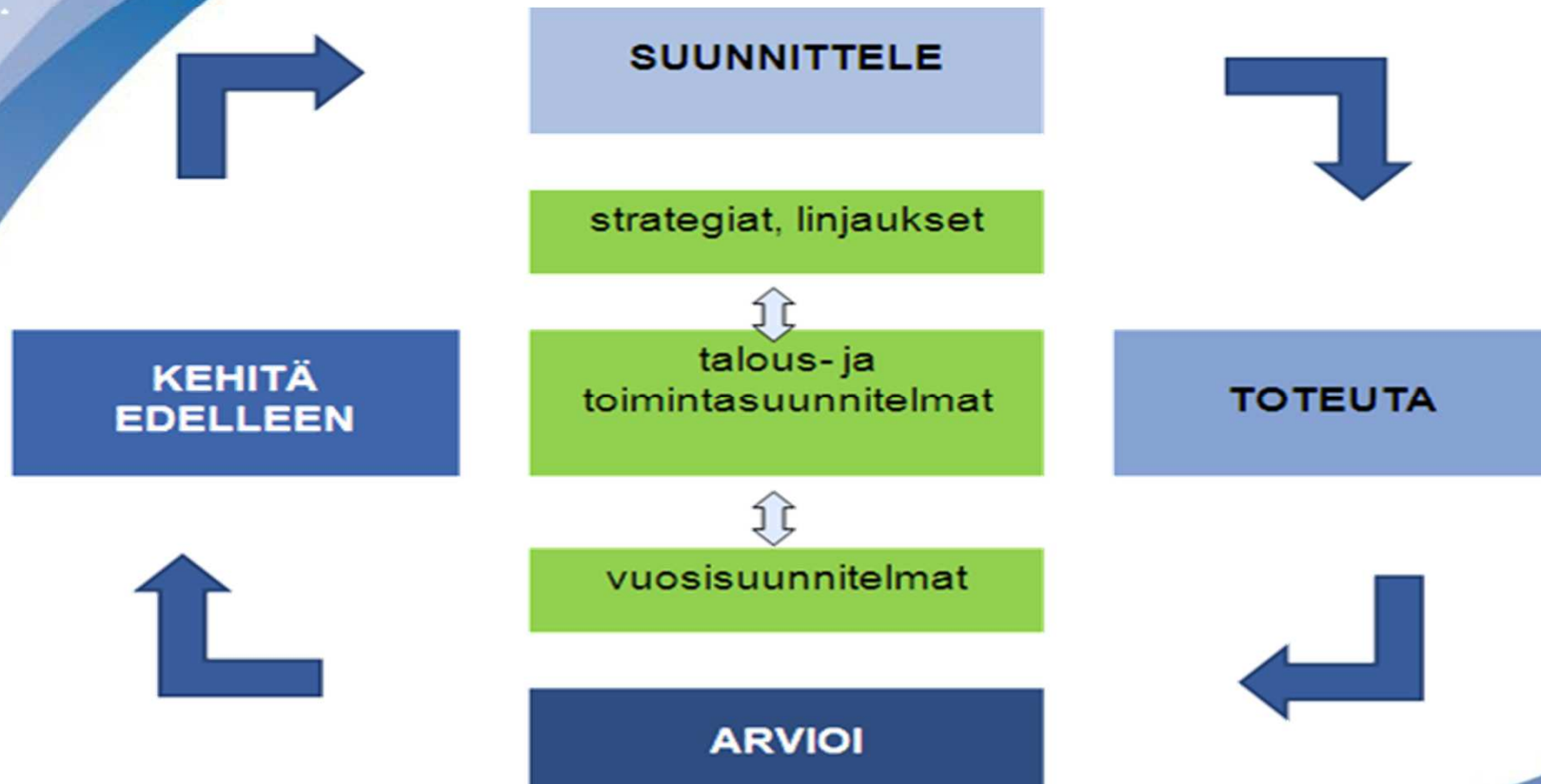
OPETUSHALLITUS

Opetushallitus on yhteistyössä CIMOn kanssa ohjeistanut kansainvälisyyttä

OPH:n & CIMOn kv-laaturortit pohjaavat Demingin laatuympyrään: Plan, Do, Check, Act

Laatukorteissa on hyödynnetty Perusopetuksen laatukriteerit 2010 -dokumenttia

- korteissa määritellään kriteereitä, joiden toteutuessa kansainvälisyydestä on huolehdittu hyvin
- korttien kysymykset auttavat lähestymään kriteereitä eri näkökulmista
- kysymysten tarkoitus on tuottaa tietoa (ei mielipiteitä), jonka nojalla kansainvälisyyttä voidaan järjestää entistä paremmin
- kysymykset on jaoteltu Johdon/Hallinnon sekä Opetuksen/Oppimisen korteiksi

JOHTAMISEN/HALLINNON KV- LAATUKORTISTA

Tavoitteet, toimintaperiaatteet ja -suunnitelmat kansainvälisyyden toteuttamiseksi

- Onko kansainvälisyyttenne suunnitelmallista: onko sitä tukemassa erillinen kunnan ja koulun strategia ja/tai toimintasuunnitelma vai onko se osa laajempaa strategiaa; mitä?
- Missä kunnan/koulun asiakirjoissa kansainvälisyyttänne kuvataan? Mitkä asiat niissä kuvataan?
- Miten nämä asiakirjat päivitetään ja mistä niistä saa tietoa?
- Millä tavoin kansainvälinen toimintanne kytkeytyy opetussuunnitelmiin, ml. arviointi?
- Millä tavoin kansainvälinen toiminta ja kunnan/koulun kieliohjelma tukevat toisiaan?
- Millaisia kansainvälisiä kumppanuuksia tai verkostoja koulutuksen järjestäjä tavoittelee ja miten kumppanuudet toteutuvat koulujen toiminnassa?
- Millä tavoin kuntanne ystävyyskuntatoiminta otetaan huomioon kansainvälisen toiminnan suunnitelmissa?
- Miten kansainvälisyyteen liittyvä osaaminen varmistetaan kunnan/koulun henkilöstön kehittämissuunnitelmissa ja niiden toteutuksessa?

Miten laadussa eteenpäin?

- Viimeistely OPH-CIMO
- Tiedottaminen syksy 2011 ⇒
Nettijulkaisu, esite;
Kv-syyspäivät 2011 Oulu;
Kv-koordinointihankkeet
- Kv-valtionavustusten kohdentaminen laadulle?

KIITOS!

Strategian laatijoille: Havaintoja valtionavustusten näkökulmasta

- kansainvälisyys mielletään usein edelleen konkreettisenä matkustamisena
- suomalainen verkostoituu mieluummin ulkomaille kuin naapurikoulujen kanssa
- suomalainen puurtaa yksin
- KESU-tavoitteet ovat liian korkealentoisia koulun arkeen: tarvitaan kalibrointia
- lukioden ”yliedustus” kansainvälisyydessä
- hyvät käytännöt eivät leviä
- kansainvälisyydestä pidetään!